

1982/83:22

Tisdagen den 9 november

Kl. 15.00

1 § Ärendeplan och ändring av tidsplanen

Anf. 1 TALMANNEN:

Till kammarens ledamöter har utdelats en plan för behandling i kammaren av utskottsbetänkanden under tiden den 10 november–den 2 december 1982.

Av planen framgår bl. a. att det inte bedöms nödvändigt att anordna ett arbetsplenium torsdagen den 25 november. Med ändring av den tidigare upprättade tidsplanen blir sammanträdet nämnda dag därför ett bordläggningsplenium. Det tar sin början vid i planen angiven tid, kl. 12.00.

2 § Svar på fråga 1982/83:30 om rätten till sjukpenning för s. k. projektanställda

Anf. 2 Socialministern STEN ANDERSSON:

Herr talman! Lars-Ove Hagberg har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att inte den ökande arbetslösheten skall leda till att byggnadsarbetare och andra projektanställda erhåller lägre sjukpenning än vad som svarar mot deras aktuella inkomst.

Den inkomst som ligger till grund för beräkning av sjukpenning är den förväntade årliga inkomsten av eget arbete. Ett mera tillfälligt avbrott i arbetet leder enligt praxis inte till att den sjukpenninggrundande inkomsten sänks. För att den som blir arbetslös under längre tid inte skall förlora sitt skydd vid sjukdom finns en särskild bestämmelse. Denna innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten inte får sänkas för den som är arbetslös och anmäld som arbetssökande på arbetsförmedling samt beredd att anta erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten. I stället skall den sjukpenninggrundande inkomsten anpassas till löneutvecklingen inom den försäkrades yrkesområde.

I vissa fall kan emellertid problem uppstå av den art herr Hagberg åsyftat. Detta gäller i de fall en försäkrad under en följd av år inte förvärvsarbetar

Tisdagen den
9 november 1982

*Om rätten till
sjukpenning för
s. k. projektan-
ställda*

under viss del av året. Detta kan t. ex. gälla den som under en längre tid sysselsatts med beredskapsarbete och inte kan beredas sysselsättning hela året.

De problem som detta medför för bl. a. projektanställda och deltidsanställda har uppmärksammats och behandlats i sjukpenningkommitténs betänkande som lämnades våren 1981. Jag kan också nämna att riksförsäkringsverket har uppmärksamheten riktad på problemet i sin tillsynsverksamhet.

Den socialdemokratiska regeringen är nu i fullt arbete med att ta bort de karensdagsregler och andra försämringar av sjukförsäkringen som införts av den tidigare borgerliga regeringen. Det är min avsikt att därefter gå vidare i arbetet med att se över sjukförsäkringen. Detta måste dock ske inom ramen för de ekonomiska resurser som kommer att finnas tillgängliga under de närmaste åren.

Jag vill också avslutningsvis framhålla att bekämpandet av den höga arbetslösheten är den fråga som har högsta prioritet i regeringens åtgärdsprogram.

Anf. 3 LARS-OVE HAGBERG (vpk):

Herr talman! Jag har ställt frågan med tanke på det förhållandet att byggnadsarbetare i bl. a. mitt hemlän har råkat illa ut på försäkringskassan vid fastställandet av deras sjukpenninggrundande inkomst. De har där blivit mycket styvmoderligt behandlade. Det som framför allt har framkommit är att försäkringskassan nu, när arbetslösheten är mer permanent än tidigare, har försökt räkna tillbaka den lägre årsinkomst som de har fått till följd av att de har varit arbetslösa. Byggnadsarbetarna har alltså haft flera arbetslöshetsperioder och därför fått lägre årsinkomst.

Som framgår av svaret skall sjukpenningen beräknas med hänsyn till den förväntade inkomsten. Detta innebär att de som är projektanställda och drabbas av denna svåra arbetsmarknadssituation får en lägre årsinkomst. Ersättningen från A-kassan räknas inte heller som sjukpenninggrundande inkomst. Detta gör att försäkringskassan nu, om jag använder ett milt ord, förföljer dessa människor – med vissa reservationer. De får icke en reallöneutveckling när det gäller den sjukpenninggrundande inkomsten.

Inom försäkringskassan har man haft diskussioner om vilken bedömning man skall göra. Går man tillbaka tre år i tiden, finner man att en byggnadsarbetare då hade betydligt lägre faktisk inkomst. Om sjukpenningen grundas på den inkomsten betyder det, att om dessa byggnadsarbetare blir sjuka under den tid de arbetar, får de betydligt lägre sjukpenning än de skulle ha. De kommer alltså inte att följa med i den utveckling som sker för deras arbetskamrater.

Detta är ett allvarligt problem för de människor som är projektanställda. Jag finner i svaret, som jag tackar för, en viss förståelse när det gäller detta problem. Samtidigt finns det där en brasklapp, att en översyn skall ske inom ramen för ekonomiska resurser. Jag undrar om inte detta är en rättvisefråga, en jämlikhetsfråga, för de människor som är projektanställda, att arbetslös-

het icke skall drabba på det här sättet. De drabbas ju även när de blir långtidssjukskrivna och när de blir förtidspensionerade. Har de en för låg sjukpenninggrundande inkomst, kommer det att förfölja dem under lång tid i livet. Jag skulle vilja fråga socialministern: Är det inte en rättvis- och jämlikhetsfråga för en arbetarregering att se till att i första hand dessa byggnadsarbetare, som drabbas av det kapitalistiska samhällets arbetslöshet och planlöshet, slipper drabbas när de blir sjuka?

Anf. 4 Socialministern STEN ANDERSSON:

Herr talman! Lars-Ove Hagberg tyckte sig ha funnit en viss förståelse i svaret. Jag vill påstå att min förståelse för dessa problem och för dem som har råkat ut för dem sträcker sig längre än så. Jag är helt överens med Lars-Ove Hagberg om att arbetslöshet inte bör påverka sjukersättningens storlek. Det är också det som kommer till uttryck i riksförsäkringsverkets tillämpningsföreskrifter till försäkringskassorna, på det sätt som jag har redogjort för i svaret.

Nu redovisar Lars-Ove Hagberg erfarenheter av en något annorlunda tillämpning av reglerna med några fall från Kopparbergs län. Det antyder att praxis varierar mellan olika försäkringskassor. Försäkringsöverdomstolen har också i något avgörande godkänt en försäkringskassas beslut att sätta ner den sjukpenninggrundande inkomsten för en person som endast arbetade del av året och i övrigt var arbetslös. Men det rör sig om enstaka avgöranden, och man kan därför inte dra några långtgående slutsatser av detta. Det är riksförsäkringsverkets ombudsenhet som har till uppgift att genom att föra mål av detta slag vidare till försäkringsöverdomstolen få fram en enhetlig praxis. Först sedan en sådan praxis har fastställts kan det eventuellt finnas anledning att ändra tillämpningen med hjälp av förändrad lagstiftning. Det är, som Lars-Ove Hagberg vet, den enda möjligheten en minister har att påverka rättstillämpningen, eftersom vi inte har ministerstyre i Sverige.

Jag vill slutligen, herr talman, än en gång poängtera det angelägna i att arbetslöshet inte bör få påverka sjukersättningens storlek.

Anf. 5 LARS-OVE HAGBERG (vpk):

Herr talman! Nu kanske jag kan tacka helhjärtat för svaret. Såvitt jag förstår kommer det att ske en uppföljning från regeringens sida, så att det i framtiden inte skall bli några besvärligheter för de byggnadsarbetare som råkar i denna situation. Man kunde då först fundera över om inte A-kasseersättningen skulle kunna räknas in i grundbeloppet. Många byggnadsarbetare som hamnar i denna situation är mycket irriterade över att den räknas bort.

Dessa problem kan alltså lösas på många sätt. Dessutom säger nu socialministern att det kanske rör sig om enstaka företeelser. Och om de inte har någon större bredd, kan det inte finnas några större ekonomiska problem, som gör att det uppstår tröta mellan finansdepartementet och socialdepartementet i denna fråga. Jag tror i stället att man kan se detta som en självklarhet. Men när försäkringskassan handlägger sådana här frågor blir

*Om avdragsbe-
gränsningen vid
inkomstbeskatt-
ningen*

man naturligtvis orolig över den svenska byråkratin. Det sägs: "Som regel sänks inte den försäkrades SGI, dvs. den sjukpenninggrundande inkomsten, under arbetslöshet. Detta får dock inte bli en självklarhet." Jag hoppas att socialminister Andersson ser till att det blir en självklarhet att man har en ordentlig sjukpenning.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1982/83:18 om avdragsbegränsningen vid inkomstbeskattningen

Anf. 6 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Ingegerd Troedsson har – mot bakgrund av ett tänkt fall rörande beräkning av räntetillägg för arrendators bostad – frågat mig om jag avser att i samband med den aviserade översynen av skatteomläggningen ta upp sådana förmodligen inte avsedda konsekvenser av avdragsbegränsningen som uppkommer i det angivna fallet.

Det fall som tas upp i frågan har uppmärksamats. För att undvika oklarheter i tillämpningen kommer ett förslag till förtydligande av den ifrågavarande bestämmelsen inom kort att föreläggas riksdagen. Därav skall framgå att räntetillägg bara görs för bostad som tillhör den skattskyldige.

Anf. 7 Förste vice talmannen INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Jag tackar ekonomi- och budgetministern för svaret. Det är ett positivt svar, och jag hoppas att den aviserade lagändringen kommer att få en tillfredsställande utformning.

Räntetillägg skulle ju enligt beslutet om reformerad inkomstbeskattning "göras med ett belopp motsvarande den del av räntekostnaderna på låneskulder i förvärvskällan som belöper på den egna bostaden. På bostadsbyggnaden och därtill hörande tomtmark skall anses belöpa så stor del av dessa räntekostnader som byggnadens och tomtmarkens taxeringsvärde utgör av värdet av samtliga tillgångar i förvärvskällan."

Till dem som skulle redovisa bostadsförmån på jordbruksfastighet hör också arrendatorer som bor på gården. Det betyder, om ingen lagändring skulle ha gjorts i det här avseendet, att också arrendatorer skulle ha behövt proportionera sina räntekostnader på mangårdsbyggnaden och på övriga tillgångar i förvärvskällan, och detta trots att de inte äger jordbruket eller mangårdsbyggnaden. Riksskatteverket har i sitt utbildningsmaterial två exempel som belyser detta. Arrendatorn skulle påföras räntetillägg på i det ena fallet över 150 000 kr. och i det andra fallet över 80 000 kr. Även om detta är extrema fall, skulle många arrendatorer genom ett sådant räntetillägg komma över brytpunkten och påföras tilläggsskatt.

Det bästa skulle naturligtvis enligt vår uppfattning vara om hela avdragsbegränsningen frångicks. Är man inte beredd till en sådan lösning, är

det ändå mycket bra att sådana här knappast avsedda konsekvenser rättas till i tid. Jag avvaktar med intresse den aviserade propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1982/83:64 om skärpt realisationsvinstbeskattning vid aktieförsäljning

Anf. 8 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Kjell Johansson har frågat mig om regeringen avser att framlägga förslag om skärpt realisationsvinstbeskattning vid aktieförsäljning.

Svaret är nej. Någon skärpning av realisationsvinstbeskattningen vid aktieförsäljningar är inte aktuell.

Anf. 9 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Jag vill tacka ekonomi- och budgetministern för det snabba svaret. I själva verket fick jag det ju redan i går genom massmedia.

Aktiemarknaden har de senaste veckorna befunnit sig i ett läge som måste betecknas som nervöst. Det är väl mot den bakgrunden man får se gårdagens brandkårsuttryckning. Den behövdes helt enkelt efter alla de svepande och opreciserade uttalanden som regeringen gjort efter regeringsskiftet.

Jag hälsar naturligtvis med tillfredsställelse att regeringen inte överväger några åtgärder då det gäller realisationsvinstbeskattningen vid försäljning av aktier. Denna glädje förtas dock helt av det som regeringen gör i stället. Att vid sidan av de åtgärder som regeringen aviserat också skärpa realisationsvinstbeskattningen hade naturligtvis varit ohållbart.

Tidigare regeringar fick lägga ner stor möda på att få aktiemarknaden att fungera bättre. Jag efterlyser nu från regeringens sida ett handlag som gör att marknaden kan fortsätta att fungera på ett lungt och stabilt sätt. Ingen är betjänt av att sparandet på nytt koncentreras mot icke-produktiva objekt.

Vi har kommit fram till en situation där företagens försörjning med riskkapital fungerar på ett naturligt sätt genom en fungerande aktiemarknad. Den oro jag kände och som fick mig att ställa frågan var att regeringens åtgärder skulle ändra på detta. Den oron är ingalunda stillad i dag. Tvärtom! Regeringen har meddelat avsikten att – som man uttrycker det – begränsa de fördelaktiga villkoren för det s. k. skattesparandet. De åtgärder regeringen aviserar är entydiga och har till syfte att försämra aktieägandet visavi andra placeringar. Det är självklart att man som liberal oroas av den kollektivisering av samhället som nu sker.

Regeringens nu aviserade förslag att föra över vinstmedel från företagen till en kollektiv fond är ett led i en systematisk överföring av resurser och makt från den enskilda individen till kollektivet. Det uttrycker enligt min mening ett misstroende mot människorna i vårt land, och den skrapar på den

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

Om skärpt realisationsvinstbeskattning vid aktieförsäljning

Om skärpt realisationsvinstbeskattning vid aktieförsäljning

livsnerv för vårt välbefinnande som en marknadsekonomi, baserad på ett fritt företagande, utgör.

Anf. 10 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Riksdagens debattregler är mycket liberala, och det utnyttjade Kjell Johansson till att ta upp ett helt annat ämne än hans fråga avsåg.

Låt mig bara säga om aktiesparandet, som nu enligt Kjell Johansson skulle kollektiviseras – om jag förstod honom rätt –, att det efter de förslag vi kommer att presentera för riksdagen i morgon fortfarande kvarstår betydande favörer för dem som väljer att köpa aktier. Vi har gjort på detta sätt, eftersom vi inte önskar att aktiemarknaden skall utsättas för någon skada eller några andra nackdelar till följd av den politik vi för.

Men eftersom denna diskussion naturligtvis kommer att pågå mycket länge vill jag bara påpeka en enda sak. Sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde den 8 oktober har aktievärdena stigit med ungefär 10 miljarder kronor. Det påstår Kjell Johansson skulle vara ett resultat av de illasinnade och svepande uttalanden vi gjort för att försämla villkoren för aktiesparandet. Man måste fråga sig hur dessa aktieköpare är funtade. Om de får höra talas om illasinnade och dolska planer och hör svepande uttalanden om kollektivisering och marknadsekonomins upphörande, så köper de aktier mer än någonsin!

Kan det möjligen vara så, herr talman, att de som agerar på aktiemarknaden har upptäckt att landet har fått en regering som för en ekonomisk politik med en viss kraft och konsekvens, vilket kommer att förbättra industrins arbetsvillkor, lönsamhet och framtidsutsikter? Det kan vara just det som ligger bakom en del av reaktionerna på aktiebörsen.

Att aktiemarknaden sedan på grund av ryktesspridrier vid några tillfällen utsatts för den andra reaktionen, nämligen att aktiekurserna tillfälligtvis har sjunkit, är en helt annan sak. Jag bara noterar att efter det uttalande jag gjorde i går, så hämtade sig kurserna på aktiebörsen och steg t. o. m. i går eftermiddag. Vårre tycks det inte vara ställt med de svenska aktieägarna än att de uthärdar, överlever och t. o. m. blomstrar under de här villkoren.

Anf. 11 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Jag är ledsen om jag överskridit riksdagens debattregler. Jag skall inte förlänga den här debatten i onödan och förstår ju att jag kommit litet vid sidan av det ämne som vi egentligen skulle debattera.

Jag inser att det är gott och väl när det gäller utvecklingen hittills på aktiemarknaden, och jag hoppas på en fortsättning i det avseendet. Det ligger, tycker jag, i allas intresse att vi kan behålla en fungerande aktiemarknad som gör att näringslivet kan tillföras riskvilligt kapital på ett korrekt sätt och i den takt som behövs. Då måste man, som jag sade, ha ett visst handlag. Jag hoppas att regeringen även i fortsättningen skall visa att den har ett sådant handlag.

5 § Svar på fråga 1982/83:24 om järnsvampsframställning i Norrbotten

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

*Om järnsvamps-
framställning i
Norrbotten*

Anf. 12 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Paul Lestander har frågat mig om regeringen har för avsikt att vidta åtgärder för en järnsvampstillverkning i Norrbotten.

Frågan tar upp ett aktuellt problem inom svensk stålhantering, nämligen det ökande skrotberoendet. Behovet av skrot måste i stigande grad täckas genom import. F. n. kan skrot importeras i tillräcklig mängd till acceptabla priser. Detta förhållande kan dock snabbt förändras i ett annat konjunkturläge.

Den utredning som stålindustrins branschorganisation, Jernkontoret, initierat för att studera tänkbara alternativ till ökad skrotimport, bl. a. ökad produktion av järnsvamp, är enligt vad jag har erfarit inne i sitt slutskede, och resultatet kommer att redovisas för regeringen när arbetet slutförts.

Enligt min bedömning bör denna redovisning föreligga innan frågan om en eventuell utökad järnsvampstillverkning i landet övervägs närmare.

Anf. 13 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag förstår mycket väl att industriministern i nuvarande utredningsläge inte vill ge något entydigt och slutgiltigt besked i frågan. Men det är egendomligt att man inte på något sätt anger en regeringens marschriktning i det här avseendet – det finns ju en arbetande utredning.

Läget i malmfälten är svårt, och man upplever en väldigt djupgående kris inom LKAB. Förutsättningen för att den krisen skall kunna lösas är att man tar till vara de förädlingsmöjligheter som finns i malmfälten.

Då frågar jag: Anser industriministern att jobb åt malmfältens arbetare i Norrbotten är ett bärande skäl för satsning på exempelvis järnsvampstillverkning – om nämnda utredning i övrigt skulle ge ett positivt besked? Och är knappheten på skrot i sig inte skäl nog för att investera för Norrbottens framtid?

Anf. 14 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag har självfallet ingenting emot att medverka till ny produktion och ny sysselsättning i malmfälten, tvärtom. Jag skulle vara utomordentligt glad om det fanns projekt att tillföra Norrbotten och malmfälten, just för sysselsättningens skull. Men när man studerar olika projekt måste man hela tiden veta om det är fråga om projekt som har bärighet. Utgångspunkten måste också vara ekonomisk bärighet.

Jag har studerat frågan mycket noga. Jag delar frågeställarens uppfattning att järnsvamp utifrån tekniska utgångspunkter är ett utmärkt ersättningsmaterial för skrot och att vi så långt det är möjligt också bör klara vår stålindustri med just inhemsk råvara. Järnsvampens betydelse som råvara för stålindustrin är naturligtvis stor, men av främst ekonomiska skäl är den marginell just nu.

En bidragande orsak till att man inte utan vidare kan göra en bedömning

utan att ha fått fram utredningsmaterialet är den svaga internationella stålkonjunkturen, som innebär att efterfrågan på skrot och andra stålråvaror, t. ex. järnsvamp, nu är svag.

Jag tycker att det är utmärkt att svenska företag bedriver ett utvecklingsarbete på järnsvampsområdet. Jag vill tillägga att det är av betydelse att vi kan använda järnsvamp som råvara i stålindustrin.

Det utvecklingsarbete som nu bedrivs kommer jag att följa med stor uppmärksamhet. Jag tycker att vi bör avvakta den utredning som jag nämnde i mitt svar, så att vi inte först gör ett ställningstagande och sedan får utredningen. Det dröjer ändå bara några veckor, och om det blir aktuellt kan ju Paul Lestander återkomma med en ny fråga.

Anf. 15 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag vill notera det positiva i att industriministern är beredd att satsa på Norrbotten, om realistiska projekt kan komma fram.

Med hänsyn till den delen av innehållet vill jag också tacka för svaret. Jag ämnar inte utöka debatten ytterligare.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på frågorna 1982/83:35 och 36 om sysselsättningen vid Håvreströms Bruk

Anf. 16 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rune Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att trygga sysselsättningen vid Håvreströms Bruk.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Håvreströms Bruk ägs av AB Klippans Finpappersbruk, som är ett helägt dotterbolag till Södra Skogsägarna AB. Bruket ligger i Melleruds kommun och sysselsätter ca 490 personer. Produktionen är helt inriktad på pappers-tillverkning.

Södra Skogsägarna AB:s styrelse har beslutat att möjligheterna att avyttra Håvreströms Bruk skall undersökas. Lyckas bolaget inte med en försäljning kommer nedläggning av bruket att övervägas.

I avvaktan på resultatet av bolagets försäljningsansträngningar är jag för dagen inte beredd att göra något uttalande.

Anf. 17 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret. Svaret är litet magert med tanke på de yviga uttalanden som gjorts av regeringsrepresentanter på senare tid.

När jag för tre veckor sedan fick meddelande om att Håvreströms Bruk med dess 463 anställda var nedläggningshotat kände jag det som en nödvändighet att här i kammaren uppmärksamma frågan. Den är mycket

viktigt för Melleruds kommun och Dalsland i synnerhet.

Håvrestråms Bruk är det dominerade företaget i kommunen. Under de senaste två åren har arbetsstyrkan minskat från 626 till 463 personer, alltså en minskning med 163 personer på två år. Självfallet är rationaliseringar nödvändiga, men om denna utveckling fortsätter kommer ju bygden så småningom att dö ut.

Melleruds kommun har drygt 11 000 invånare, och de drabbas givetvis hårt av dessa neddragningar. Därför är det viktigt att den uppkomna krisen kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Samhället måste här ta ett speciellt ansvar för den uppkomna situationen, och inte minst regionalpolitiken måste spela en avgörande roll.

Industriministern besökte Dalsland i september månad, och jag vet att uttalanden då gjordes om att dalslänningarna skulle kunna känna sig tryggare om socialdemokraterna vann valet. Jag nämner detta för den händelse industriministerns minne skulle svika honom.

Vi lever i ett samhälle som ständigt förändras, ett samhälle där näringslivet har stora lönsamhetsproblem, industrier läggs ner och människor drabbas av arbetslöshet. Den långa och djupa internationella lågkonjunkturen förvärrar och påskyndar givetvis denna process. Många delar av vårt land har drabbats under senare år, och för att mildra uppkomna problem har staten i regionalpolitiskt syfte aktivt bidragit med lösningar. I riksdagen har socialdemokraterna i opposition som regel bjudit över. Varför? Jo, givetvis för att de vill verka pådrivande. Jag kan som ett exempel på detta nämna debatten om Svenska Varv, där socialdemokraterna var med och strödde miljarder omkring sig.

Mot den bakgrunden är det, herr talman, litet märkligt att höra industriministern vid upprepade tillfällen yttra att det nu är slut med att ge pengar till industrin. Jag vill därför fråga industriministern: Är det någon fara för Håvrestråms Bruk med tanke på det nya synsätt som industriministern nu har deklarerat? Vilka stödformer är det som skall upphöra?

Anf. 18 RUNE JOHANSSON (s):

Herr talman! I motsats till Ingvar Karlsson i Bengtsfors skall jag försöka hålla mig till det som frågan gällde, nämligen sysselsättningen vid Håvrestråms Bruk. Jag tillstår gärna att det kanske är mindre lämpligt att debattera frågan i dag med tanke på de förhandlingar som pågår.

Industriministern säger i svaret, att om bolaget inte lyckas med en försäljning av bruket, kommer nedläggning att övervägas. Givetvis tvingas man ibland att acceptera att företag som så att säga har framtiden bakom sig måste läggas ner, men detta är inte fallet när det gäller Håvrestråms Bruk. I en intervju i TV 2:s Rapport den 24 oktober svarade industriministern på en fråga om var samhällets satsningar främst borde ske att han i första hand skulle satsa på pappersindustrin, och då speciellt på förädlade produkter, alltså inte enbart massa. Detta uttalande, herr talman, stämmer perfekt in på produktionen vid Håvrestråms Bruk.

Eftersom staten äger 40 % av aktierna i företaget, har man ett stort ansvar

för att de förhandlingar som nu pågår leder till ett positivt resultat. Jag skulle i det sammanhanget vilja vädja till industriministern om att han medverkar till att regeringen sätter in all den kraft som behövs för att säkra en fortsatt produktion av kvalitetspapper vid Håvreströms Bruk. I debatten säger man ofta att en eventuell nedläggning av ett företag måste ske under socialt acceptabla former. En nedläggning av verksamheten vid Håvreströms Bruk kan aldrig bli vare sig socialt eller samhällsekonomiskt acceptabel.

Anf. 19 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Ingvar Karlsson i Bengtsfors betecknade mitt svar som magert. Svaret var ett besked om att försäljningsansträngningar pågår. Ägaren försöker alltså nu att sälja Håvreströms Bruk för att rädda jobben vid bruket. Jag hoppas att man skall lyckas i förhandlingarna. Men jag vill tillägga, herr talman, att med hänsyn till vad herr Karlsson sade kan man undra om han är ute efter att störa dessa förhandlingar.

Anf. 20 INGVAR KARLSSON i Bengtsfors (c):

Herr talman! Självfallet är jag inte ute efter att störa förhandlingarna på något sätt. Jag vill bara påminna om tidigare debatter i den här kammaren. Det här är min första debatt, men eftersom jag har läst snabbprotokollet vet jag att Thage Peterson i liknande ärenden inte har haft tunghäfta utan talat ganska frimodigt. Därför tycker jag att man i en debatt i den svenska riksdagens kammare kan ta upp de här frågorna.

Jag förstår mycket väl när industriministern säger att förhandlingar pågår och att han i och med det inte vill uttala sig. Däremot har jag blivit oroad av de senare uttalanden som industriministern har gjort, där han säger att det nu är slut med stödet till industrin. Jag ställde frågan: Är det utifrån industriministerns nya synsätt någon fara för Håvreströms Bruk, och vilka stödformer skall upphöra? Mig veterligt har vi varit ganska överens om de stödformer som har förekommit. Jag upplever de nya uttalandena som en fara för Håvrestrom. Jag tror inte att Håvrestrom klarar sig utan någon form av stöd, och jag tror inte att industriministern anser det heller.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1982/83:39 om lokaliseringen av det planerade internationella centret för gen- och bioteknik

Anf. 21 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Jörgen Ullenhag har frågat mig om jag vill arbeta för att det planerade internationella centret för gen- och bioteknik förläggs till Sverige och Uppsala samt om min bedömning rörande tidpunkten för frågans avgörande.

Arbetet med frågan om upprättandet av ett internationellt gen- och biotekniskt centrum pågår sedan ett par år inom FN:s organisation för

industriell utveckling, UNIDO. Syftet med centret är att främja sådan forskning och utbildning inom bioteknikens område som är av speciell betydelse för att lösa u-ländernas problem. Eftersom projektet inte rymms inom UNIDO:s ordinarie budget har sekretariatet frågat vissa medlemsländer – däribland Sverige – om intresset att stå som värdland.

En delegation från UNIDO besökte Sverige i augusti 1982 i syfte att närmare informera berörda svenska myndigheter och institutioner om planerna på centret.

En omfattande dokumentation i frågan erhöles från UNIDO-sekretariatet i början av oktober. Denna dokumentation har remitterats till berörda svenska instanser. På grundval av bl. a. inkomna synpunkter kommer regeringen att fastställa Sveriges hållning i frågan om det planerade centrets förläggning. Det är angeläget att detta ställningstagande sker före mitten av december, då frågan kommer att diskuteras vid ett möte inom UNIDO. Vid detta möte kommer vi även att få en bättre uppfattning om andra länders inställning både till tanken på centret som sådan och i lokaliseringsfrågan.

Enligt föreliggande planer kommer saken att slutligt avgöras vid en konferens någon gång under våren 1983.

Redan på detta stadium önskar jag dock peka på några omständigheter som får övervägas i sammanhanget. Enligt nu aktuella planer kommer centret att få endast en lös anknytning till FN, vilket innebär att värdlandet kommer att få ett stort ansvar, såväl finansiellt som administrativt och sakligt. Värdlandet måste sannolikt vara berett att stå för investeringskostnaderna och garantera driften under fem år. Dessutom är det sannolikt att värdlandet måste delta i finansieringen även efter den inledande femårsperioden. Det gäller alltså ett omfattande och långsiktigt engagemang som ett enda land knappast kan stå för och som måste övervägas noga.

Vidare vill jag erinra om att den svenska grundinställningen är att institutioner på u-landsområdet i möjligaste mån skall lokaliseras till u-länder. Av vikt i detta sammanhang är att flera länder, såväl i- som u-länder, deklarerat att de önskar få centret förlagt till sitt land. Man måste också noga bedöma värdet av denna forskning i förhållande till annan u-landsforskning så att begränsade resurser används på bästa möjliga sätt. Det är därför viktigt att försäkra sig om att u-länderna fäster stor vikt vid denna forskning. Detta intresse skulle markeras om FN:s utvecklingsprogram. UNDP, kunde engagera sig i finansieringen av centret.

Samtidigt vill jag framhålla att regeringen betraktar förstärkta insatser rörande forskning och utveckling på detta område som ytterst angelägna och att det är väsentligt att åtgärder övervägs så att u-ländernas intressen kan tillgodoseas.

*Om lokaliseringen
av det planerade
internationella
centret för gen-
och bioteknik*

Tisdagen den
9 november 1982

*Om lokaliseringen
av det planerade
internationella
centret för gen-
och bioteknik*

Anf. 22 JÖRGEN ULLENHAG (fp):

Herr talman! Jag tackar industriministern för ett fylligt svar på mina frågor.

Den 24 maj i år frågade jag dåvarande industriministern, Nils Åsling, om hans inställning till frågan om förläggningen av ett internationellt centrum för genteknik och bioteknik till Sverige och Uppsala. Nils G. Åsling gav uttryck för ett positivt intresse och gav också det klara svaret att BMC i Uppsala var den lämpliga basen för centret om Sverige skulle bli värdland.

Det är naturligtvis av stort intresse att nu få besked om huruvida den nuvarande regeringen har samma positiva grundinställning som den tidigare. Detta är bakgrunden till min fråga.

I ett eventuellt centrum för genteknik och bioteknik kommer enligt planerna vetenskapsmän och tekniker från i- och u-länder att gemensamt ägna sig åt forsknings- och utvecklingsarbete rörande problem av intresse för u-länderna. Personalstaben beräknas uppgå till omkring 100 personer. Det är fråga om en utomordentligt viktig forskning av stor betydelse för u-länderna. Utan varje tvivel skulle också en lokalisering av centret till Sverige ge vårt land en del fördelar. Det skulle bli lättare att hit rekrytera internationellt högkvalificerade forskare och den intellektuella miljön skulle breddas.

Det står också helt klart att Uppsala har särskilt goda förutsättningar att svara för värdskapet. I biomedicinska centrum – BMC – i Uppsala finns ju en för hela Europa unik samlad och bred kompetens inom medicin, biokemi, biomedicin, farmaci, veterinärmedicin och agrikultur.

Frågan om förläggningen av det internationella centret för genteknik och bioteknik är av naturliga skäl föremål för stort intresse både utomlands och i vårt land. Här i riksdagen har Karin Israelsson och Britta Hammarbacken motionerat i frågan, och i våras hade vi, som sagt, en frågedebatt här i kammaren.

Frågan står nu, som framgår av industriministerns svar, inför sitt avgörande. Den 13–17 december skall företrädare för UNIDO:s medlemsländer ha ett viktigt möte i Belgrad, och enligt industriministerns svar kommer sedan det slutgiltiga avgörandet att träffas under våren 1983.

Nu konstaterar jag att under vissa förutsättningar är industriministern öppen för en lokalisering till Sverige. Jag betonar att det gäller under vissa förutsättningar. Jag konstaterar också att industriministern i denna fråga inte har deklarerat någon annan ståndpunkt än den Nils Åsling intog här i kammaren i våras. Jag har ingen anledning att för dagen polemisera mot Thage Peterson, eftersom frågan inom den närmaste tiden går in i sitt avgörande skede. Jag tackar än en gång för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1982/83:47 om verksamheten vid Masonite AB:s industrier i Rundviksverken

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

Anf. 23 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Arne Nygren har frågat mig om regeringen överväger att vidta några åtgärder för att förhindra den pågående industrinedläggningen i Rundviksverken.

Masonite AB har sedan lång tid bedrivit industriell verksamhet i Rundvik och Västerbottens län. Verksamheten, som består av board- och byggkomponenttillverkning samt sågverksrörelse, har svarat för en avsevärd sysselsättning. Masonite AB har beviljats lokaliseringstöd för investeringar i industrianläggningarna.

Enligt vad jag erfarit har board- och byggkomponenttillverkningen överlåtits till ett nytt bolag, Swanboard Masonite AB, i vilket Masonites moderbolag Investment AB Skrinet är delägare. En viss personalreduktion har skett i samband med kapacitetsneddragning vid boardfabriken.

Sågverket med tillhörande skogsfastigheter har överlåtits till ett nytt bolag, som ägs av fyra privatpersoner och Investment AB Skrinet. De nya ägarna har aviserat produktionsinskränkningar vid sågen och i samband därmed mycket stora personalminskningar.

Enligt förordningen om regionalpolitiskt stöd skall arbetsmarknadsstyrelsen med biträde av bl. a. länsstyrelsen utöva tillsyn över att lokaliseringstöd utnyttjas för avsett ändamål och i överensstämmelse med föreskrivna villkor. Jag har vid kontakter med arbetsmarknadsstyrelsen erfarit att styrelsen inlett uppföljningsåtgärder. Skulle det därvid visa sig att de vid industrierna i Rundvik vidtagna åtgärderna strider mot villkoren för lokaliseringstödet ankommer det på arbetsmarknadsstyrelsen att pröva frågan om en återbetalning av lokaliseringstödet skall aktualiseras. Jag kommer att noggrant följa utvecklingen vid Rundviksverken.

Anf. 24 ARNE NYGREN (s):

Herr talman! Jag vill först tacka industriministern för ett mycket positivt svar. Jag tänker särskilt på beskedet om en prövning av bidragsansvaret och löftet att industriministern noggrant skall följa utvecklingen i Rundvik.

Det finns goda skäl för regeringen och industriministern att studera det som har hänt i det stora industriföretaget i Rundvik de senaste 15 åren. Ännu så sent som för 10–15 år sedan hade man där en trygg sysselsättning för drygt 800 anställda. Företaget ägde värdefulla tillgångar i vattenkraft och betydande skogsmarker.

Sedan har man successivt rustat ned. Man sålde tillgångarna i vattenkraft, men inte för att få 120 miljoner till investeringar i den kommun där man borde ha haft det helt avgörande ansvaret för människors utkomst och framtid – pengarna placerades huvudsakligen på andra håll, till stor del i snabba affärer som gav god ägarutdelning, medan det blev färre och färre arbetstillfällen i Rundvik.

Man försökte sedan sälja företagets skogstillgångar, men de anställda

*Om verksamheten
vid Masonite AB:s
industrier i Rund-
viksverken*

Tisdagen den
9 november 1982

*Om åtgärder för
att öka försälj-
ningen av svenskt
handelsstål*

kunde i sista stund förhindra den affären. Man styckade upp bolaget i olika svårkontrollerade enheter, man köpte och sålde enheter, allt medan människor i hundratal miste sina arbeten. Det som nu fått droppen att rinna över är en affär för en kort tid sedan som på en gång skulle reducera dagens arbetsstyrka med ytterligare drygt 100 man. Nya intressenter hade köpt skogen och sågen och ville någon vecka efter affären friställa två tredjedelar av arbetskraften i den delen. Det är närmast en katastrof för arbetare och tjänstemän i Rundvik och ännu ett hårt slag för en hårt drabbad kommun, där Rundviksindustrin i årtionden svarat för det mesta av människors sysselsättning.

Nordmalings kommun har drabbats mycket hårt av avvecklingen i Rundvik. Medan de flesta andra kommuner har kunnat glädja sig åt ökad sysselsättning sedan 1965 har antalet förvärvsarbetande i Nordmaling minskat med drygt 600. Det som har hänt i Rundvik på drygt tio år innebär i antal förlorade arbeten detsamma som det som för några år sedan drabbade Hörnefors på grund av NCB-kraschen – man har förlorat ca 500 arbeten. Under denna avveckling har Masonite fått tiotals miljoner i samhällsstöd.

I Rundvik kommer säkert industriministerns besked i dag att tas emot mycket positivt. Ett arbete har påbörjats för att försöka vända de senaste årens avveckling till utveckling. Jag hoppas det arbetet skall få industriministerns fulla stöd. Jag hoppas också att industriministern är beredd att överväga ett ingripande, så att ett sådant agerande av ett företag som det vi nu har upplevt i Rundvik i framtiden kan stoppas.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1982/83:54 om åtgärder för att öka försäljningen av svenskt handelsstål

Anf. 25 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Paul Lestander har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att bearbeta svenska köpare av handelsstål att handla svenskt och vilka ytterligare marknadsinsatser regeringen planerar för svenskt handelsstål.

Bakgrunden till frågan är den stigande stålimporten och dess ökande andel av den svenska stålförbrukningen.

Låt mig först säga att det är allvarligt när vår stålindustri inte förmår att försvara sina marknadspositioner på den egna hemmamarknaden, eftersom detta är ett tecken på en minskad svensk konkurrenskraft. De svenska stålverkens andel av den svenska ståltillförseln har minskat från omkring 60 % i början på 1970-talet till ca 40 % i dag, medan importandelen ökat i motsvarande omfattning. I allt väsentligt har den krympande svenska marknaden drabbat den svenska stålindustrin, som fått se sina leveranser minska kraftigt.

Denna negativa utveckling av hemmamarknadsleveranserna har dock i någon mån kunnat kompenseras genom en under åren ökande export. Under

första halvåret i år noterades f. ö. en ökning av stålexporten med 20 % jämfört med motsvarande period föregående år.

När det gäller frågan om eventuella statliga åtgärder för att öka andelen svenska stålleveranser till vår industri vill jag erinra om att Sveriges internationella handelspolitiska åtaganden i praktiken omöjliggör statliga subventioner ägnade att diskriminera import.

Anf. 26 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Formen bjuder ju att man skall tacka för svaret, så jag får väl göra det även om innehållet inte är mycket att tacka för den här gången.

Det är alldeles uppenbart att industriministern inte ser någon möjlighet att agera i denna fråga. Han hänvisar bara till de handelsöverenskommelser som finns. Därför måste jag fråga om industriministern inte kan tänka sig att använda offertprincipen för att skapa marknader och stödja sysselsättningen inom svensk stålindustri.

Det här är en allvarlig fråga. Det är viktigt inte bara för dagen utan också för framtiden att man tar tag i frågan om omstrukturering, att man tar tag i frågan om marknaden för den svenska stålindustrin. Målet att skapa en nationellt riktig industripolitik måste ges hög prioritet. Därför vill jag än en gång understryka att offertstödsprincipen måste få en belysning.

Anf. 27 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag delar Paul Lestanders oro över att de svenska stålföretagen har förlorat andelar på hemmamarknaden. I Paul Lestanders fråga antyds möjligheten att man systematiskt – i kampanjer eller vad han nu är ute efter – skulle påverka köpare av handelsstål att välja svenska leverantörer. Jag hoppas naturligtvis att de väljer svenska leverantörer och att de svenska stålproducenterna producerar kvalitetsstål till priser som gör att de kan bli konkurrenskraftiga på hemmamarknaden. Där har ju devalveringen nu inneburit ett nytt läge för köpare och säljare. Men jag vill tillägga att några styrmedel för att bearbeta svenska köpare av handelsstål att köpa från svenska verk inte står regeringen till buds. Regeringen är naturligtvis positiv till att främja de svenska handelsstålverkens konkurrenskraft inom de ramar som våra handelspolitiska åtaganden medger. Under årens lopp har vi också ansett det förenligt med de handelspolitiska ramarna att stötta företagets omstruktureringsarbete för att få fram en effektivare stålindustri.

Anf. 28 PAUL LESTANDER (vpk):

Herr talman! Jag noterar den positiva viljan men också den totala avsaknaden av konkreta idéer, förslag och handlingslinjer.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

*Om åtgärder för
att öka försälj-
ningen av svenskt
handelsstål*

Tisdagen den
9 november 1982

*Om sysselsättningen
för anställda
vid sulfatfabriken
i Vaggeryd*

10 § Svar på fråga 1982/83:59 om sysselsättningen för anställda vid sulfatfabriken i Vaggeryd

Anf. 29 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Rune Backlund har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att trygga sysselsättningen för de anställda vid sulfatfabriken i Vaggeryd.

Sulfatfabriken i Vaggeryd, Jönköpings län, ägs av Munksjö AB. Massan som tillverkas vid anläggningen används till största delen vid Munksjö's paperstillverkning i Jönköping. Munksjö driver även en sulfatfabrik i Aspa, Örebro län. Båda massafabrikerna har f. n. ett lågt kapacitetsutnyttjande.

Enligt vad jag erfarit från bolaget är avsikten att i fortsättningen enbart driva en sulfatfabrik i koncernen. Bolaget har gjort en teknisk och en ekonomisk utvärdering av sina två sulfatfabriker. Resultatet av utvärderingen har blivit att bolaget upptagit MBL-förhandlingar om en nedläggning av Vaggerydsfabriken.

Jag har vid kontakter med bolaget framhållit det angelägna i att Munksjö noggrant prövar om det finns någon möjlighet till samarbete med övrig skogsindustri i området som kan medföra att utrymme ges för båda sulfatfabrikerna. De möjligheter jag tänker på är samarbetsprojekt, alternativt en försäljning av någon fabrik. Jag har redan inom lokaliseringssamrådets ram vidtagit åtgärder för att sådana diskussioner skall komma till stånd.

Anf. 30 RUNE BACKLUND (c):

Herr talman! Jag tackar industriministern för svaret.

Inemot 300 personer går i dag arbetslösa i Vaggeryds kommun. Den höga arbetslöshetssiffran beror dels på att driften vid Munksjö virkesfabrik upphört, dels på den allmänna lågkonjunkturen. När Munksjö's styrelse för en månad sedan meddelade att man skulle inleda förhandlingar med de anställda om en nedläggning också av sulfatfabriken, skapade detta stor misstämning och oro för framtiden bland de anställda. För en liten kommun med ca 12 000 invånare blir problemen mycket stora, när två stora företagsenheter med flera hundra anställda på samma ort inom loppet av ett par år läggs ned. Fullföljs den av Munksjö's styrelse beslutade nedläggningen vid halvårsskiftet nästa år och ingen förbättring inträffar på arbetsmarknaden, kommer Vaggeryds kommun att finnas med bland de tio av arbetslöshet hårdast drabbade kommunerna.

Det är inte första gången sysselsättningen hotats vid sulfatfabriken – senast var det i samband med hela koncernens ekonomiska svårigheter hösten 1981. Den föregående regeringen beslutade vid ett par tillfällen om ekonomiska insatser som gjorde det möjligt att avvärja de akuta problemen och skapa förutsättningar för fortsatt drift.

Jag tolkar industriministerns svar så att regeringen inte är beredd att göra några ekonomiska insatser. Om de av industriministern skisserade möjlig-

heterna till samarbete, alternativt försäljning, inte lyckas. återstår såvitt jag kan förstå endast en nedläggning – ett accepterande av det som styrelsen har föreslagit.

Då blir min följdfråga: Om de här åtgärderna inte lyckas, är industriministern beredd att ge länsstyrelsen i Jönköpings län erforderliga medel till stödåtgärder i olika former som kan underlätta nya företagsetableringar och en omstrukturering av näringslivet i Vaggeryd?

Anf. 31 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Den frågan får vi diskutera då. Jag menar att jag nu vidtagit åtgärder i överensstämmelse med de löften som jag gav nere i Jönköping för någon vecka sedan, dvs. att inom lokaliseringssamrådets ram med de medel som står till förfogande få till stånd diskussioner med ägaren. Skulle det visa sig att resultatet inte blir sådant som jag, de anställda, kommunen och de berörda i Jönköpings län hoppas på, får vi ta en diskussion då.

Anf. 32 RUNE BACKLUND (c):

Herr talman! Jag förstår att industriministern har svårt att ge ett besked på den här punkten. Men såvitt jag kan förstå har man under en längre tid försökt sälja anläggningen i Aspa och icke lyckats. Därför misstänker jag att det är svårt att klara problemen med hjälp av de lösningar som industriministern har föreslagit. Då är det bra om det finns en handlingsberedskap som gör att man kan vidta åtgärder i Vaggeryds kommun, innan man står inför ett fullbordat faktum.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1982/83:63 om ökad statlig insats vid rekonstruktionen av Lesjöfors AB

Anf. 33 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Bertil Jonasson har frågat mig om regeringen är beredd att öka sin insats i rekonstruktionen av Lesjöfors AB med hänsyn till de svårigheter som kan föreligga för de anställda och de berörda kommunerna att teckna erforderligt kapital.

Bakgrunden till frågan är att de anställda vid Lesjöfors AB ansökt om statlig medverkan till ett övertagande av bolaget. De anställda har begärt att staten skall efterge fordringar på ca 43 milj. kr. och tillskjuta ytterligare 40 milj. kr.

Regeringen är beredd att medverka i de anställdas rekonstruktionsförslag genom ett ytterligare kapitaltillskott på högst 25 milj. kr. utöver de 15 milj. kr. som regeringen redan ställt till bolagets förfogande. En förutsättning för en sådan statlig medverkan är dock att det av Lesjöforsgruppen planerade tillskottet av riskkapital på 17,2 milj. kr. dessförinnan till fullo säkerställts

Tisdagen den
9 november 1982

*Om ökad statlig
insats vid rekon-
struktionen av Le-
sjöfors AB*

och att övriga av gruppen angivna förutsättningar för rekonstruktionen föreligger. Några insatser därutöver kan icke påräknas.

Anf. 34 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag vill först tacka industriministern för svaret på min fråga. Jag måste ändå säga att jag tycker det var kolossalt negativt.

Frågan om Lesjöfors AB:s framtid har blivit en lång följetong, och inom ramen för en enkel frågas behandling är det inte möjligt att gå igenom de olika turerna. Den förra industriministern Nils Åsling beskylldes redan före valet för att ha dragit frågan om stöd till Lesjöfors AB i långbänk. Alla som följt frågan vet att det inte var någon lätt sak att säga ja till de propåer som förelåg. Ytterligare fakta borde föreligga. Men arbetet med utredningar och planering har fortgått och gjort möjligheterna större att få fram ett positivt beslut med största möjliga säkerhet för brukets framtid och för den framtida sysselsättningen.

Den förra regeringen hade med andra ord en positiv inställning till att hjälpa Lesjöfors och de anställda. Den 2 september beviljades Lesjöfors AB en statlig garanti på 10 milj. kr. för att ge de inblandade tid att arbeta på alternativa vägar för att nå fram till ett personalövertagande.

Detta arbete har fortgått, och nu har den nya regeringen lovat att stödja Lesjöfors AB, men ställt vissa krav, bl. a. att eget kapital skall plockas fram. Det säger också industriministern i svaret. Nu har kommunen m. fl. ställt upp med pengar. De anställda själva skulle plocka fram 3 milj. kr., men den summan har man inte kunnat ta fram – det fattas väl 500 000 kr. enligt de senaste rapporterna. Enligt regeringens krav skulle kapitalet samlas in före den 17 november.

Oron för sysselsättningen och inför framtiden är fortfarande stor i Lesjöfors. Det har dragit långt ut på tiden, och nu kan man mer än någonsin tala om långbänksdragande. När det nu fattas bara några hundra tusen, frågar man sig: Skall ytterligare förhållning ske? Kan inte staten gå in med de pengar som fattas, så att uppbyggnadsarbetet kan komma i gång? Här ligger avsikten med min fråga.

Det är osäkert hur ägarsammansättningen blir. Lesjöforsgruppen går nu ut till en vidare krets, till hela befolkningen i Lesjöforstrakten, för att söka kapital. Nu har man flera fakta på bordet än tidigare. Olika vägar har prövats. Nu kan man, enligt min uppfattning, inte hålla på längre. Nu borde, med hänsyn till de löften som givits, regeringen gå in och ta ansvaret, även om det skulle röra sig om några hundra tusen kronor mer i lånegaranti.

Industriministern anger kraven och säger att en förutsättning för att statlig medverkan skall ske är att Lesjöforsgruppen samlar ihop kapitalet på 17,2 milj. kr. Sedan skall övriga angivna förutsättningar också föreligga, men några insatser därutöver kan inte påräknas. Menar verkligen industriministern att det skulle behöva hänga upp sig på en så liten summa som 500 000 kr., om det inte är mer som fattas?

Anf. 35 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Bertil Jonasson betygsätter mitt svar som negativt. Det måste vara ett s. k. Värmlandsskämt. Det är ju ett besked om att regeringen är beredd att medverka när det gäller de anställdas rekonstruktionsförslag – något som den gamla regeringen inte var beredd att göra. Vi har alltså gett Lesjöforsgruppen och de anställda ett positivt svar.

Bertil Jonasson talar också om långdragning. Vi fattade ett beslut, innan vi kom i regeringsställning, vilket Bertil Jonasson mycket väl vet. Vi fick detta ärende, därför att den förra regeringen hade vänligheten att överrätta det till den kommande regeringen, när man inte kunde samla sig till ett beslut. Då fattade vi ett snabbt beslut som företagsledningen och de anställda i Lesjöfors berömde oss för, därför att vi, utan långdragning, kunde samla oss till ett beslut, innan vi hade tillträtt.

De löften vi gav kommer vi att hålla. Men Lesjöforsgruppen gjorde sina utfästelser, som innebar att den skulle klara ett eget kapital på 17,2 milj. kr. och i övrigt genomföra rekonstruktionen enligt de givna förutsättningarna. Jag är icke beredd att göra några som helst avvikelser från den uppgörelsen.

Anf. 36 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Industriministern får ursäkta mig, men om man håller så behårt på vad som nu gäller att man inte medger en något större lånegaranti – om det hänger på den i ett slutskede – måste jag säga att systemet är mycket stelbent.

Det sades före valrörelsen att ju längre detta drog ut på tiden, desto svårare skulle det vara att få in nya order. Det var en fråga som skulle väga tungt i detta fall. I alla de rapporter som kommer ser man hur svårt det är att få in dessa pengar. Det är fråga om ett belopp på ca en halv miljon, vilket inte är så mycket med hänsyn till hur många anställda det gäller. Är man så stelbent att man inte kan höja det beloppet, då är det inte lätt.

Jag vet att gruppen i Lesjöfors jobbar och står i på alla sätt för att klara detta s. k. beting som den har fått, och jag inbillar mig ändå att detta inte skall behöva falla på grund av att det fattas en halv miljon kronor – då är man verkligen stelbent från regeringens sida, det är min uppfattning.

Anf. 37 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Bertil Jonasson egentligen är ute efter. Detta är ingen dålig statlig insats. Det är en insats på 83 milj. kr. som den tillträdande regeringen tvingades att ta ett beslut om, bl. a. av det skäl som Bertil Jonasson åberopar, nämligen att företaget inte skulle lida skada på grund av ordersituationen och affärsuppgörelserna. Det är inte, Bertil Jonasson, fråga om något av oss uppställt beting, utan det gäller något som är i enlighet med den plan som Lesjöforsgruppen gjorde upp. Där ingick ett antal förutsättningar, och en av dessa var mycket bestämd, nämligen att 17,2 milj. kr. skulle läggas upp på bordet, innan en proposition presenterats för riksdagen, och det kravet kvarstår oförändrat.

Tisdagen den
9 november 1982

*Om ökad statlig
insats vid rekon-
struktionen av Le-
sjöfors AB*

Jag vill än en gång uttala, som jag redan gjort flera gånger, att jag hoppas att Lesjöforsgruppen skall lyckas i sitt arbete att klara rekonstruktionen och bevara bruket och sysselsättningen. Jag ser många och svåra problem för gruppen och för bruket, men den socialdemokratiska regeringen kommer att infria det löfte som den har givit. Det behöver Bertil Jonasson inte hysa något tvivel om när han reser hem till Värmland.

Anf. 38 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Industriministern säger att han inte vet vad jag är ute efter. Jag är bara ute efter att försöka få till stånd en lösning på en fråga som har varit mycket betydelsefull för Värmland, nämligen att klara sysselsättningen i Lesjöfors. Det gäller Filipstads kommun i östra Värmland, vilken är alldeles speciellt illa ute när det gäller sysselsättningen och där det finns mycket små möjligheter till annan verksamhet.

Nu säger industriministern att det inte är fråga om något beting utan om vad Lesjöforsgruppen själv har sagt att man skall åstadkomma. Det är bra om det är så, och jag är glad om vi kan genomföra detta. Vad jag är ute efter är dock att det inte kan få hänga upp sig på några hundratusental kronor i en slutomgång. Jag vill trots allt tolka det sista som industriministern sade så, att man skall hålla det givna löftet om hjälp till Lesjöfors. Det får man i så fall göra, även om det skulle kosta något mer i form av statlig lånegaranti. Jag hoppas att frågan skall kunna lösas på den vägen.

Anf. 39 Industriministern THAGE PETERSON:

Herr talman! Bertil Jonasson försöker nu göra en tolkning av mitt inlägg som icke överstämmer med dettas innebörd. Jag menar att den socialdemokratiska regeringen har sträckt sig så långt som vi kan göra i Lesjöforsärendet. Vi har givit ett löfte om en ytterligare kapitalinsats under vissa alldeles bestämda förutsättningar, och de måste uppfyllas.

Jag vill vidare ännu en gång göra Bertil Jonasson uppmärksam på att den tillträdande socialdemokratiska regeringen snabbt samlade sig till ett beslut till gagn för Lesjöfors, för de anställda och deras familjer och för Värmland, ett beslut som Bertil Jonasson inte fick från den avgående regeringen. Ger inte det Bertil Jonasson en tankeställare?

Anf. 40 BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag har inte kritiserat den nya regeringen för detta. Jag tycker att det var bra att den handlade som den gjorde. Men vi skall också ha klart för oss att det, som jag har framhållit i resonemangen i denna fråga, dessförinnan fanns så många oklara faktorer att det inte var lätt för den förra regeringen att fatta beslut i frågan. Allt arbete i efterhand har också styrkt detta.

Industriministern säger att socialdemokraterna nu har sträckt sig så långt som det går. Ja, det kan så vara, men jag vill ändå säga att man borde kunna lösa frågan genom förhandlingar i slutomgången. Jag kan inte finna annat än att det skulle vara möjligt. Jag vet att industriminister Åsling gjorde vad han

kunde. Han sade visserligen nej till vissa förslag som hade framförts, men det fanns vid det tillfället inte möjlighet att göra något annat. Nu har man dock kommit nästan ända fram till målet. Man bör då se till att man inte stupar på mållinjen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

*Om läkartillgången
i Västerbottens
inland*

12 § Svar på fråga 1982/83:57 om läkartillgången i Västerbottens inland

Anf. 41 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att underlätta rekryteringen av läkare i vissa landsting.

Anledningen till frågan är den svåra läkarsituationen i Västerbottens inland.

Socialstyrelsen undersökte i september i år vakansläget beträffande läkartjänster i landet. Resultaten föreligger ännu inte i slutlig form. Jag har emellertid inhämtat preliminära uppgifter från Västerbottens läns landsting som visar att situationen där fortfarande är bekymmersam.

En förbättring totalt sett kan dock förmärkas i Västerbotten. När det gäller den öppna vården har andelen vakanser sjunkit något sedan förra året och ligger nu på 15 %. Samtidigt har antalet tjänster ökat väsentligt. Antalet läkare verksamma inom den öppna vården i Västerbotten har enligt socialstyrelsens undersökning ökat från 72 år 1981 till 94 år 1982.

Liksom John Andersson anser jag att man aktivt måste verka för att få läkare att i större utsträckning arbeta även i glesbygder. När det gäller tjänstefördelningen i landet kan konstateras att den är jämn och solidarisk. Den reella läkarfördelningen har dock inte gått att påverka så som varit avsikten. Efter vad jag har inhämtat beror detta bl. a. på att vikariatsmöjligheterna i främst de största universitetsstäderna ständigt ökar. Läkare kan då stanna kvar i dessa mer attraktiva områden som vikarier, medan sjukvårdshuvudmännen i glesbygderna får svårt att tillsätta ordinarie tjänster.

Detta är en fråga om solidaritet mellan landstingen. Det är enligt min mening angeläget att de enskilda landstingen följer de läkarfördelningsprogram och läkarplaneringsramar som socialstyrelsen utarbetar i samråd med bl. a. sjukvårdshuvudmännen. Därigenom skulle en jämnare fördelning av läkare kunna nås i olika delar av landet.

Jag kan försäkra John Andersson att jag skall verka för att staten i överläggningar med företrädare för sjukvårdshuvudmännen aktivt kommer att påverka utvecklingen mot en mera solidarisk läkarförsörjning.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Tisdagen den
9 november 1982

*Om läkartillgång-
en i Västerbottens
inland*

Anf. 42 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet Sigurdsen för svaret på min fråga. Som nämnts i frågan ställde jag för snart tre år sedan en fråga om samma problem till dåvarande statsrådet Elisabet Holm. Hennes svar gav lugnande besked om att problemet skulle ordna upp sig. Det har inte blivit så. Tvärtom synes situationen ha blivit sämre. Det hjälper inte att kommunerna bygger villor med subventionerade hyror. I dag är endast 10 av 21 läkartjänster i Västerbottens inland besatta.

Man kan också förstå att läkarna inte är så pigga på att söka dessa tjänster, när t. ex. den situationen kan uppstå att två läkare på en femläkarstation även får ta hand om en annan läkarstation och därutöver skall ha jourtjänstgöring varannan natt. Man förstår att de flyr fältet vid första bästa tillfälle.

Efter vad jag har erfarit har även nya bestämmelser som gäller sedan den 1 september i år medfört att situationen blivit sämre. Bestämmelserna skall enligt uppgift innebära att medicine studerande och AT-läkare inte längre får ha förordnande som vikarierande distriktsläkare.

I det här sammanhanget kan jag inte undgå att också erinra om att representanter för läkarkåren i dag kräver att man framöver skall minska utbildningen av läkare. Detta krav upplever nog människorna i glesbygden och i mina hemtrakter som mycket underligt.

Det enda jag kan utläsa av svaret är statsrådets försäkran att försöka påverka utvecklingen mot en mera solidarisk läkarförsörjning. Jag tycker att det borde finnas sådana möjligheter. Men när representanter för läkarkåren påstår att det är överflöd av läkare och att de riskerar att mista arbetstillfällen samtidigt som inte ens hälften av de läkartjänster som finns i Västerbottens inland är tillsatta, måste man ta till mycket mera radikala åtgärder än en försäkran om att försöka påverka utvecklingen. Jag tror att folket som bor i dessa trakter inte alls är nöjda med detta svar, och tyvärr kan inte heller jag vara det.

Anf. 43 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! John Andersson säger att det måste vidtas mera radikala åtgärder, men jag hörde inte av hans inlägg att han har några förslag till åtgärder. Det finns naturligtvis olika sätt att komma till rätta med detta problem, med en hårdare styrning. Ett sätt är att använda tvång av något slag, exempelvis att läkare under forsatt vidareutbildning inte får tillgodoräkna sig tjänstgöring på vikariat för specialistkompetens. Ett annat sätt är ökad information om fördelarna med att arbeta i vissa delar av landet. I t. ex. Norrbotten har landstinget och läkarföreningen gått samman i en informationskampanj, och resultatet av den är en markant förbättring. Där kan man visa på att vakanserna inom den öppna vården har minskat från 35 % 1979 till 17,6 % i år, trots att 20 nya tjänster har tillkommit under samma tidpunkt.

Jag vill hävda, som jag sade i mitt svar, att detta till syvende og sidst är en fråga om solidaritet mellan de olika landstingen. Jag kommer naturligtvis att

diskutera de här problemen både med Landstingsförbundet och med Läkarförbundet för att undersöka hur man skall kunna ändra denna sneda fördelning av läkarna.

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

Anf. 44 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Den senaste upplysningen kan jag också tacka för – det var ett litet längre gående svar.

Det kanske är en brist att jag inte har några egna förslag till åtgärder för att lösa dessa problem. Men det är ju till regeringen man vänder sig och frågar. Om jag kommer på något radikalt förslag kan jag återkomma motionsvägen. Jag försökte framställa ett förslag när jag diskuterade denna fråga med Elisabet Holm, nämligen möjligheten att förlägga AT-tjänstgöring ute på distriktsläkarstationerna. Det innebär att det måste finnas en ordinarie distriktsläkare, men det skulle hjälpa upp situationen om man kunde styra AT-tjänstgöringen ut till läkarstationerna. Detta förslag var den dåvarande sjukvårdsministern inte så pigg på att prova, men det kanske går bättre för den nya regeringen att titta på det.

*Om arbetsmarkna-
den i Västerbotten
för handikappade
m. fl.*

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1982/83:56 om arbetsmarknaden i Västerbotten för handikappade m. fl.

Anf. 45 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! John Andersson har frågat mig om jag är beredd att vidta erforderliga åtgärder för att förhindra uppsägning av personer som är anställda med lönebidrag vid allmännyttiga organisationer.

John Andersson befarar att ett stort antal uppsägningar i Västerbottens län blir följderna av att det hundraprocentiga lönebidraget för vissa anställda vid allmännyttiga organisationer sänks till 90 % den 1 juli 1983.

Det problem som John Andersson pekar på har aktualiserats av ett antal organisationer, bl. a. Handikappförbundens Centralkommitté, HCK. Organisationerna har vänt sig till arbetsmarknadsdepartementet och begärt fortsatt hundraprocentigt lönebidrag. Framställningarna behandlas f. n. i regeringskansliet.

Riksdagen har behandlat frågan om lönebidragets storlek till de allmännyttiga organisationerna vid flera tillfällen. Arbetsmarknadsutskottet har uttalat att eftersom organisationerna tagit över statens roll som kollektivavtalspart är det skäligt att de också har ett ekonomiskt ansvar för konsekvenserna av avtalsuppgörelserna. Jag stod bakom detta uttalande som ledamot i utskottet, och jag har inte ändrat uppfattning i sakfrågan.

Jag vill vidare erinra om att organisationerna begärde och fick en lång övergångstid att planera för hur den egna kostnadsandelen om 10 % skulle finansieras. Riksdagsbeslutet om bidragsreglerna togs redan våren 1979. Jag anser det riktigt att riksdagens beslut i den här frågan fullföljs och utgår ifrån

101

*Om arbetsmarkna-
den i Västerbotten
för handikappade
m. fl.*

att organisationerna tar sitt ansvar för de lönebidragsanställda. Reformen innebär också att de lönebidragsanställda omfattas av lagen om anställnings- skydd och att uppsägningar måste prövas enligt lagens regler.

Anf. 46 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min fråga, fastän jag på de handikappades vägnar får beklaga att det inte ställs i utsikt eller ges några löften om åtgärder för att förhindra ifrågavarande uppsägningar.

Vi upplever ju en svekdebatt både i denna församling och ute i landet. Sedan jag tagit del av arbetsmarknadsministerns svar skulle jag vilja läsa upp ett stycke ur den socialdemokratiska partimotionen 1979/80:994 som just berör den här frågan:

”Socialdemokraterna ser allvarligt på de farhågor för arkivarbetarnas framtida sysselsättning som nu uttrycks av företrädare för vissa organisationer. Vi kan inte acceptera att handikappade förlorar tidigare möjligheter till sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. En sådan utveckling måste förebyggas genom i god tid insatta motåtgärder. Det bör därför ankomma på regeringen att noga följa utvecklingen.”

Arbetsmarknadsutskottet uttalar i sitt betänkande 1979/80:21, där denna motion behandlas, att en uppföljning bör komma till stånd.

Detta rimmar dåligt, tycker jag, med arbetsmarknadsministerns svar på min fråga. Jag hade väntat mig att man från socialdemokratiskt håll skulle stå fast vid de principer som man fastslagit i sin partimotion och som man fick igenom i utskottet – det framgår av utskottets skrivning. Jag tycker att regeringen bör följa utvecklingen och se till att dessa handikappades framtida sysselsättning inte äventyras, särskilt som man från socialdemokratiskt håll tidigare inte kunnat acceptera något sådant.

Enbart i Västerbotten rör det sig om ett femtiotal anställda som kommer att varslas om uppsägning. I hela landet är det, såvitt jag vet, ca 8 000 personer som är anställda med lönebidrag. Man är nu i färd med att göra en enkät om hur många som kommer att förlora sina jobb. HTF uppskattar att det är omkring 150 personer. Denna enkät är ännu inte helt klar, men den kommer att redovisas inom kort.

Jag hoppas att arbetsmarknadsministern ändrar sin attityd i det här fallet och står fast vid vad som sägs i den socialdemokratiska partimotionen.

Anf. 47 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Jag tänker stå fast vid det som sades i motionen om att vi skall följa det här väldigt noga. Men i den motionen fanns faktiskt också en uppslutning ifrån socialdemokraternas håll till principen att man skulle ha en nedtrappning till de 90 procenten. Vad vi krävde var en lång övergångstid – vi precis som organisationerna –, och vi ville att frågan skulle följas väldigt noga.

Det fanns 1979 en oro på många håll i samhället för att denna nedtrappning skulle kunna få negativa konsekvenser. Om man nu ser på vad som hänt

sedan dess kan man tack och lov säga att utvecklingen inte stöder dessa farhågor.

Det finns i dag ungefär 9 300 personer med lönebidrag som är anställda i allmännyttiga organisationer. Av dessa fanns ungefär 5 300 när lönebidraget infördes den 1 juli 1980. Det är den gruppen som hittills har fått 100 %. Men de övriga, alltså 4 000 anställda, har rekryterats enligt de nya principerna, dvs. med 90-procentigt bidrag. Det tyder på att organisationerna som grupp inte har de svårigheter som vi och andra var rädda för.

Får jag tillägga att jag tycker att det är mycket viktigt att ha med i perspektivet att det inte är någon välgörenhet som organisationerna skall bedriva gentemot de anställda. De anställda ger organisationerna ett mycket stort tillskott, en mycket god arbetskraft. Jag tycker att det är viktigt att ha i minnet att detta är ett tillskott för organisationerna. Ibland har jag litet svårt att förstå den här diskussionen, eftersom det på sina håll verkar som om man inte uppfattade detta som en vettig och riktig arbetskraft, och jag beklagar om så är fallet.

Anf. 48 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Det är klart att dessa personer bör betraktas som en god arbetskraft, och det har jag inte heller ifrågasatt. Men om dessa organisationer inte längre har råd, så drabbas ju de handikappade. Det är de handikappade som drabbas – jag tänker i detta fall inte på organisationerna, utan på de handikappade.

Jag vill också citera vad utskottet skrev – i hastigheten hittade jag inte detta citat när jag gjorde mitt första inlägg. Socialdemokraterna ställde sig bakom denna skrivning: "Utskottet vill i anslutning till motionerna betona att regeringen direkt bör följa utvecklingen och om den skulle ge anledning därtill lägga fram erforderliga förslag så att inte syftet med reformen – att skapa fler arbetstillfällen för handikappade och att förbättra det nuvarande arkivarbetets status – förfelas. Riksdagen bör i lämpligt sammanhang få en redovisning för resultatet av regeringens granskning. Vad utskottet anfört i denna fråga bör regeringen underrättas om."

Om det nu är så att kanske flera hundra av dessa handikappade riskerar att mista sina jobb, då begriper jag inte om regeringen – i dessa dagar när man talar så mycket om solidaritet – skulle ställa sig kallsinnig till åtgärder för att förhindra dessa uppsägningar.

Anf. 49 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Inom regeringen kommer vi att följa det här väldigt noga, dels därför att vi har ett riksdagsbeslut bakom oss – vi socialdemokrater drev fram det –, dels därför att det är en i sak mycket viktig fråga att bevaka. Vi kommer också att ge riksdagen den redovisning för situationen som har begärts. Som jag sade tidigare behandlas f. n. i regeringskansliet den framställning som bl. a. HCK men också ett antal andra organisationer kommit in med och där de här farhågorna tas upp. Vi är inte färdiga med det arbetet och kan alltså inte ge något svar ännu. När det gäller att följa denna

Om arbetsmarknaden i Västerbotten för handikappade m. fl.

fråga väldigt noga behöver John Andersson alltså inte vara orolig.

Däremot tycker jag att det i den grundläggande principfrågan, att organisationerna skall ha ett eget arbetsgivaransvar, finns väldigt starka skäl att stå fast vid detta. Det gäller framför allt utifrån de handikappades egna synpunkter. I den här diskussionen skall vi inte glömma att det handlar om ett tillskott för organisationerna.

Anf. 50 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Man får inte heller glömma bort att det som gjort det möjligt för nämnda organisationer att anställa den aktuella arbetskraften är just det hundraprocentiga statsbidraget.

Vidare noterar jag att arbetsmarknadsministern kommer att följa frågan väldigt noga, och det är jag mycket glad över. Men kom ihåg att man nu är i färd med att varsla de här människorna om uppsägning.

Jag hoppas att framställningen från de handikappade kommer att behandlas mycket positivt i regeringskansliet. Om så blir fallet, är jag helt nöjd med den här frågestunden.

Anf. 51 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Jag vill bara säga att det faktiskt inte är så att det enbart är det hundraprocentiga bidraget som har lett till att den här anställningsformen finns. Som jag redovisade förut är det nämligen så att genom de nya reglerna, som innebär ett 90-procentigt statsbidrag, har över 4 000 personer anställts i organisationerna med lönebidrag. Enbart i Västerbottens län, som ju John Andersson kommer från, har 175 nyrekryteringar gjorts efter den 1 juli 1980. Det visar alltså att tvärt emot vad många tidigare befarat, har organisationerna ansett att även den 90-procentiga nivån på statsbidrag möjliggör nyanställningar. Jag tycker att vi skall hälsa med tillfredsställelse att det har blivit på det sättet.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1982/83:58 om ungdomsarbetslösheten i Norrbotten

Anf. 52 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Sören Häggroth har frågat mig vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att ungdomen i Norrbotten skall kunna få inträde på arbetsmarknaden.

Regeringen har i slutet av oktober månad presenterat ett arbetsmarknadspolitiskt åtgärdsprogram för nära 4 miljarder kronor.

Med denna satsning kommer antalet personer sysselsatta genom arbetsmarknadspolitiska medel i vinter att uppgå till ca 180 000 eller ca 4 % av arbetskraften. I sysselsättningspaketet ingår bl. a. medel till beredskapsarbeten för ytterligare ca 20 000 personer, möjligheter för AMS att utöka

antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningen och tidigareläggningar av statliga investeringar för drygt 1 miljard kronor. Dessa projekt är valda så att de skall ge omedelbar effekt på sysselsättningen.

Särskild hänsyn har tagits till det extremt svåra sysselsättningsläget i Norrbottens län. Närmare 183 milj. kr. har avdelats för bygg- och anläggningsarbeten i detta län. Denna summa utgör 18 % av värdet för tidigareläggningen. Bl. a. skall en ny passagerarterminal vid Kallax flygfält byggas.

De senaste åren har den dominerande andelen av sysselsatta i beredskapsarbete varit ungdomar, och jag utgår från att även detta medelstillskott i första hand kommer att bereda ungdomar arbete. Av de medel som regeringen kommer att föreslå riksdagen att bevilja för beredskapsarbeten kommer Norrbotten enligt uppgifter som vi har fått från arbetsmarknadsstyrelsen att tilldelas 165 milj. kr.

Därutöver kommer regeringen som ett direkt stöd till ungdomarna att bevilja 90 milj. kr. till ungdomsplatser för ungdomar under 18 år. Med dessa medel beräknas 8 000 nya ungdomsplatser kunna inrättas.

För att öka möjligheterna till yrkesutbildning för de ungdomar som inte kommit in på gymnasieskolan och som nu är arbetslösa har regeringen avsatt 14 milj. kr. för ytterligare ca 2 000 gymnasieplatser fr. o. m. vårterminen.

Slutligen vill jag erinra om vad statsministern anförde i sin regeringsdeklaration om ett utvecklingsprogram för Norrbotten. Inom regeringskansliet pågår f. n. tillsättning av en särskild "Norrbottengrupp", och förberedelser har inletts för ett veckolångt besök i Norrbotten redan denna månad.

Anf. 53 SÖREN HÄGGROTH (s):

Herr talman! Ungdomsarbetslösheten är ett svårt problem, oavsett var den härjar i vårt land.

Skälet till att jag har ställt den här frågan till arbetsmarknadsministern är det utomordentligt svåra läget i Norrbotten. Jag vill under den här korta stunden i kammaren särskilt betona det som händer i malmfälten. Sedan 1976 har arbetslösheten ökat med ungefär 300 % enbart i Kiruna kommun, och ungdomarna är de som drabbas särskilt hårt. Ett av skälen är att det i stort sett råder anställningsstopp i varenda industri. Det positiva är de åtgärder som föranletts av olika utlokaliseringar till malmfältskommunen. Det stora antalet är ett problem, utflyttningen ett annat – och den möjligheten blir mer och mer begränsad allteftersom arbetslösheten tilltar i den övriga delen av riket. Vi har tomma bostäder. I Kiruna kommun kommer vi nästa år att ha en kostnad på ungefär 4 milj. kr. enbart för tomma bostäder. Vi ser också att konsumtionsmönstret nu förändras i mycket snabb fart i malmfältskommunen, vilket leder till att nästan alla typer av verksamheter har problem att vänta.

Utan att vara alltför dramatisk vill jag säga att vi står ganska nära den dag då problemen är så stora att vi kanske kommer att ha svårt att hantera utvecklingen fortsättningsvis. Målsättningen, åtminstone när det gäller malmfälten, måste vara att arbetslösheten inte får tillåtas att stiga över

*Om ett nytt polis-
hus i Nässjö*

nuvarande nivå. Därför är det orimligt att tillåta att de som nu är varslade inom LKAB avskedas – det är en omöjlig åtgärd med tanke på samhällets fortlevnad.

Det gäller att fortsätta utlokaliseringarna från statliga verk som ger särskilt kvinnor möjlighet till sysselsättning, att genomföra den utvecklingsplan som poängterats i regeringsdeklarationen och naturligtvis också att stödja de projekt som har till syfte att ändra och utveckla näringslivet i Norrbotten.

Det brådskar med dessa åtgärder. Men jag vill ändå tacka arbetsmarknadsministern för det svar som jag har fått här i dag.

Anf. 54 Arbetsmarknadsministern ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Jag håller med om att situationen i Norrbotten, inte minst i malmfältskommunerna, är ytterligt allvarlig. Den är naturligtvis i väldigt hög grad allvarlig för ungdomen.

I svaret har jag redovisat de arbetsmarknadspolitiska insatser som vi gör och kommer att göra. Vi kan konstatera att det i statistiken från arbetsförmedlingarna för den senaste månaden redovisades en ökning med närmare 1 000 ungdomar i beredskapsarbeten och arbetsmarknadsutbildning, där tyngdpunkten låg på fler beredskapsarbeten. Jag vet att ungdomarna uppe i malmfältskommunerna naturligtvis inte helst av allt vill ha beredskapsarbete, men som en åtgärd av dem vi har tillgängliga som går att genomföra snabbast är beredskapsarbetena ändå en bättre lösning än den öppna arbetslösheten.

Malmfältsproblemen är mycket stora, och det är också därför regeringen genom industridepartementet och arbetsmarknadsdepartementet om knappt 14 dagar kommer att skicka upp en delegation som skall se på problemen och på de olika projekt som man lokalt vill föra fram för att skapa alternativa sysselsättningsmöjligheter.

Jag håller alltså helt med om att situationen i Norrbotten är oerhört allvarlig och kräver alldeles speciella åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1982/83:60 om ett nytt polishus i Nässjö

Anf. 55 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Kersti Johansson har frågat mig när regeringen har för avsikt att ge byggnadsstyrelsen i uppdrag att sätta i gång byggandet av en ny förvaltningsbyggnad för polis- och kronofogdemyndigheterna i Nässjö.

Regeringen uppdrog den 20 maj 1976 åt byggnadsstyrelsen att t. o. m. bygghandlingar projektera en ny förvaltningsbyggnad för polis- och kronofogdemyndigheterna i Nässjö. I beslutet föreskrevs bl. a. att projektet skulle ingå i byggnadsstyrelsens projektreserv och således kunna utföras när behov förelåg med hänsyn till sysselsättningsläget. Projekteringen är numera

avslutad, och byggnadsstyrelsen har hemställt om byggnadsuppdrag.

Jag är väl medveten om att särskilt polisens lokaler i Nässjö är dåliga och att det är angeläget att få ett nytt polishus. Men mot bakgrund av det ekonomiska läget måste även mycket angelägna byggnadsinvesteringar noggrant prövas. Jag ser ingen möjlighet för regeringen att nu ge klartecken för byggstart. Samtidigt vill jag erinra om att behovet av konjunktur- och arbetsmarknadsåtgärder fortlöpande övervägs inom regeringskansliet. Ett resultat av det senare var bl. a. regeringens beslut den 21 oktober i år om att tidigarelägga statliga investeringar för drygt 1 miljard kronor.

Nr 22

Tisdagen den
9 november 1982

Om ett nytt polishus i Nässjö

Anf. 56 KERSTI JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min fråga.

De lokaler som polis- och kronofogdemyndigheterna i Nässjö har till sitt förfogande är sådana att byggnation av ny förvaltningsbyggnad måste igångsättas så snart som möjligt. Såväl arbetslokaler och personalrum som lokaler för allmänheten är otillräckliga, och polismyndighetens lokaler har ej heller de funktioner som krävs av en tidsenligt utrustad polisstation. Yrkesinspektionen i länet har också riktat allvarliga anmärkningar mot lokalerna i fråga. Enligt uppgifter som vi har erhållit har dessutom såväl polisstyrelsen som byggnadsstyrelsen prioriterat polishuset i Nässjö högt.

Om arbetsmarknadsläget tidigare ej motiverat byggstart, så är situationen i dag en annan. I länsarbetsnämndens senaste statistik redovisas höga arbetslöshetssiffror inom byggsektorn i länet och i Nässjö. Flera byggnationer har visserligen färdigställts och kommer att färdigställas under hösten, men det byggnadsprogram som därefter är planerat inom Nässjö kommun är det minsta på länge. Det gör det nödvändigt att åtgärder vidtas för att situationen inte skall förvärras. Det skulle vara otillfredsställande att hamna i en situation där antalet arbetslösa byggnadsarbetare ytterligare ökar. Jag menar att det går att undvika genom att sätta i gång byggnationen av nya lokaler för polis- och kronofogdemyndigheterna, lokaler som alltså är planerade och som behövs. Jag finner det därför angeläget att regeringen snarast ger klartecken för projektet. Det är angeläget inte minst därför att det behövs ändamålsenliga lokaler med god arbetsmiljö för personalen.

Jag hade kanske hoppats på ett mera positivt svar. Jag känner väl till beslutet från den 21 oktober om tidigareläggning av statliga investeringar på drygt en miljard. Även Jönköpings län fick del av detta. Men jag noterade också att det var det näst minsta beloppet som gick till det här länet där arbetsmarknadsläget snabbt försämras. Men jag utgår som sagt från att man vid nästa prövning tar med detta projekt.

Anf. 57 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Vi antog som sagt ett byggpaket den 21 oktober. Det omfattade bl. a. Jönköping och kan möjligen vara ett tecken på att åtgärderna så småningom skall närma sig Nässjö också. Jag är väl medveten om att polis- och kronofogdemyndigheterna i Nässjö är i behov av nya

*Om ändring av
valkretsindel-
ningen i Malmö-
hus län.*

lokaler. Jag kan försäkra att jag kommer att följa det här ärendet mycket noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1982/83:69 om ändring av valkretsindelningen i Malmöhus län

Anf. 58 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Knut Wachtmeister har frågat mig om jag avser att under innevarande riksmöte lägga fram en proposition om ändring av valkretsindelningen i Malmöhus län enligt det utredningsförslag som presenterades våren 1980.

För val till riksdagen är riket indelat i 28 valkretsar. Indelningen följer i de flesta fall länsindelningen, men det finns några undantag. Malmöhus län är ett sådant undantag. Det länet är indelat i två valkretsar, nämligen den s. k. fyrstadskretsen, som består av Malmö, Helsingborgs, Landskronas och Lunds kommuner, och Malmöhus läns valkrets, som omfattar resten av länet.

Frågan om valkretsindelningen i Malmöhus län har diskuterats i olika sammanhang under senare år. I en promemoria från 1980 föreslog en särskild utredare att indelningen skulle ändras så, att fyrstadskretsen avskaffades och länet delades in i tre valkretsar. Förslaget remissbehandlades, men någon proposition lades inte fram på grundval av promemorian.

Jag har förståelse för dem som vill ha en ändring av valkretsindelningen i Malmöhus län. Samtidigt är jag tveksam till en lösning som enbart inriktar sig på Malmöhus län. Det är också angeläget att beslut som rör valsyste-
met fattas i största möjliga enighet mellan de politiska partierna. Jag skall därför nu undersöka vilka förutsättningar som finns att uppnå en sådan enighet.

Anf. 59 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jag skall be att få tacka justitieministern för att han svarade så snabbt på min fråga.

”Enligt min mening står det klart att valkretsindelningen i Malmöhus län inte är ändamålsenlig.” Ja, orden är inte mina – även om jag gärna instämmer – utan förre justitieministern Carl-Axel Petris.

Att jag sedan länge intresserat mig extra mycket för den här frågan beror inte bara på att jag själv är från länet, utan också på att jag deltog i 1974 års utredning om valkretsindelningen.

Utredningen, liksom de flesta remissinstanser som hade att yttra sig över utredningen, ansåg att valkretsindelningen i Malmöhus län borde ändras så att Malmö kommun utgjorde en valkrets och länet i övrigt delades upp i en nordlig och en sydlig valkrets med vardera ca 10 fasta mandat.

Valkretsutredningen yttrade bl. a.:

”Det är särskilt i ett område som kritiken mot den nuvarande valkrets-

delningen vuxit sig stark. Det är i Malmöhus län. Genom att indelningen inte anpassats till de nya förutsättningar som skapats av kommunindelningsreformen består i dag både länsvalkretsen och fyrstadskretsen av geografiskt åtskilda områden. Detta innebär praktiska problem för partiorganisationerna inte bara vid valtillfällena utan även under övriga perioder. Valkretsarna i detta område har inte den naturliga utbredning som är en förutsättning för den lokala förankring som motiverar hela systemet med valkretsar. En reform av valkretsindelningen i Malmöhus län framstår därför som mycket angelägen.”

Det kan tilläggas att de två valkretsarna i länet är de enda i hela landet som inte är geografiskt sammanhängande.

Alltnog – justitieminister Petri lät företa en särskild utredning för Malmöhus län, som jag ju också refererat till i min fråga. Eftersom alla demokratiska partier där var ense om att indelningen borde ändras samt också om hur den nya indelningen borde se ut, tog jag och många med mig för givet att det skulle bli en proposition i den riktningen 1980.

Det blev emellertid ingen proposition, och justitieministern medgav att det berodde på att folkpartiet i länet plötsligt svängt och därvid enighet inom de tre regeringspartierna inte uppnåddes.

Uppenbart var också att socialdemokraterna i Malmöhus län, som från början var positiva till reformen, ändrade attityd när de tre regeringspartierna inte var eniga. I och för sig kan man ha förståelse för detta, men nu är ju situationen annorlunda. Nu har socialdemokraterna alla möjligheter att få ett brett stöd – ja, kanske total enighet kring en eventuell proposition.

Jag är alltså mycket positiv till justitieministerns vilja att undersöka förutsättningarna för att uppnå enighet över blockgränserna. En sådan ny underbar natt ställer vi moderater gärna upp på.

Jag tackar för svaret och har inte fler frågor att ställa.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Återkallelse av proposition

Anf. 60 TREDJE VICE TALMANNEN:

I skrivelse 1982/83:39 har regeringen återkallat proposition 1981/82:221 med förslag till lag om exploateringssamverkan m. m.

Jag har med anledning härav avskrivit detta förslag samt i anslutning därtill väckt motion.

Skrivelsen lades till handlingarna.

18 § Föredrogs och hänvisades
Propositionerna och skrivelse
1982/83:35 till skatteutskottet
1982/83:40 till lagutskottet

1982/83:41 till justitieutskottet
1982/83:42 lagförslag 1 till justitieutskottet
lagförslag 2 till skatteutskottet
1982/83:46 till justitieutskottet
1982/83:47 till arbetsmarknadsutskottet
1982/83:52 till kulturutskottet

19 § Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 1982/83:1-5
Finansutskottets betänkanden 1982/83:1-6
Skatteutskottets betänkanden 1982/83:1-4, 7 och 8
Lagutskottets betänkanden 1982/83:4 och 6
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1982/83:1 och 2
Trafikutskottets betänkande 1982/83:1
Näringsutskottets betänkanden 1982/83:1 och 2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1982/83:1
Civilutskottets betänkande 1982/83:1

20 § Anf. 61 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista uppförs konstitutionsutskottets betänkanden 4 och 5 närmast efter konstitutionsutskottets betänkande 2.

21 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1982/83:43 Fortsatt giltighet av lagen (1979:103) om försöksverksamhet med användning av telefon vid rättegång
1982/83:44 Fortsatt giltighet av lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål
1982/83:49 Viss ändring i förfarandet vid rapportering av fondpappersaffärer, m. m.
1982/83:51 Ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713), m. m.
1982/83:57 Förslag till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)
1982/83:60 Effektivare regler för debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter
1982/83:62 Ändring i föräldrabalken
1982/83:63 Förlängd reglering av anslutningen av privatpraktiserande tandläkare till tandvårdsförsäkringen

Nr 22

23 § Kammaren ätskildes kl. 16.59.

Tisdagen den

9 november 1982

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert